

SERIE DE AUTOR  
**ASIMOV**



ISAAC  
ASIMOV

IMPERIUL

I

*O piatră pe cer*

Traducere din limba engleză de  
Horia Nicola Ursu

PALADIN

Colecție coordonată de: Michael Haulică  
Tehnoredactor: Vasile Ardeleanu  
Coperta: Alexandru Daș

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**

**ASIMOV, ISAAC**

**O piatră pe cer** / Isaac Asimov; trad. de Horia Nicola Ursu.  
– București : Art, 2012  
ISBN 978-973-124-835-6

I. Ursu, Horia-Nicola (trad.)  
821.111(73)-31=135.1

Isaac Asimov  
*Pebble in the Sky*

Copyright © 1950, renewed 1978 by the Estate of Isaac Asimov  
This translation published by arrangement with Doubleday,  
an imprint of The Knopf Doubleday Publishing Group,  
a division of Random House, Inc.

© Editura Paladin, 2012, pentru prezenta ediție  
Editura Paladin este un imprint al Grupului Editorial Art

*Tatălui meu,  
care mi-a făcut cunoștință  
cu literatura science-fiction*



## Capitolul I

### ÎNTRE UN PAS ȘI URMĂTORUL

Cu două minute înainte de-a dispărea pentru totdeauna de pe fața Pamântului pe care-l știa, Joseph Schwartz se plimba alene pe străzile plăcute de la marginea orașului Chicago, rememorând niște versuri de-ale lui Browning.

Poate părea straniu că un oarecare ca Schwartz era familiarizat cu poezia lui Browning. Arăta exact așa cum ar trebui să arate unul ca el: un croitor pensionar, cu totul lipsit de ceea ce se consideră a fi o „educație în adevăratul sens al cuvântului”. Cu toate acestea, firea sa curioasă îl îndemnase să citească enorm, cu nesaț, din toate domeniile. Ajutat de o memorie prodigioasă, reușise să păstreze în minte tot ceea ce citise.

De pildă, poemul „Rabbi ben Ezra” al lui Browning îl citise de două ori în tinerețe așa că, bineînțeles, îl știa pe de rost. O bună parte îi păruse obscur, dar primele trei versuri păreau a-i însoți fiecare bătaie a inimii în anii din urmă. Le recita în gând, în adâncul fortăreței tăcute a minții sale, în acea dimineață însorită a verii timpurii a lui 1949:

*“Vino sa îmbătrânim împreună!  
Încă nu am trăit ce-i mai frumos,  
Amurgul vieții, ce-a răsărit odinioară...”*

Versurile astea defineau exact ceea ce simțea Schwartz. După o tinerețe zbuciumată pe care o petrecuse în Europa,

luase viața de la capăt în Statele Unite. Iar acum, liniștea și confortul bătrâneții îi tihneau peste măsură. Avea casă, avea și bani puși deoparte, așa că își îngăduise să se pensioneze. Soția îi era sănătoasă, fetele erau măritate și la casele lor, avea chiar și un nepot care-i aducea numai bucurie la această vârstă a împlinirii. Ce motive ar fi avut să-și facă griji?

Sigur, exista amenințarea bombei atomice și zvonurile alarmiste despre iminența unui al treilea război mondial, însă Schwartz era încrezător în bunătatea firii umane. Nu credea în posibilitatea declanșării unui nou război; cu niciun chip, oamenii n-aveau să lase ca furia lor să preschimbe Pământul în iadul incandescent al exploziilor atomice. Prin urmare, zâmbea calm copiilor care treceau pe lângă el și le ura în gând să treacă ușor de zbuciumul anilor tinereții și să aibă parte de pacea celor mai frumoși ani, la care ajunsese el acum. Ridică piciorul pentru a sări peste o păpușă Raggedy Ann, uitată în mijlocul drumului de un copil care încă nu-i simțise lipsa. Nu apucă să atingă pământul...

De cealaltă parte a orașului Chicago se afla Institutul de Cercetări Nucleare, un loc unde lucrau oameni care, deși credeau poate în bunătatea intrinsecă a firii umane, refuzau să-și dea în vileag această credință câtă vreme nu existau instrumente care să o măsoare cu precizie. Atunci când consimțeau să reflecteze la acest subiect, își doreau din suflet ca un trăsnet din ceruri să cadă asupra naturii umane, împiedicând-o să preschimbe orice descoperire interesantă, oricât de inocentă, într-o armă mortală.

Și totuși, aceiași oameni pe care conștiința nu-i obliga să-și înfrâneze interesul pentru cercetările nucleare ce-ar fi putut duce într-o zi la nimicirea a jumătate din populația globului ar fi fost gata oricând să-și riște viața pentru a salva pe oricare dintre semenii săi.

Mai întâi, doctorului Smith îi atrăsese atenția lumina albăstruie din spatele chimistului. Trecând prin dreptul ușii întredeschise, se hotărî să arunce o privire. Chimistul, un tânăr jovial, fluiera în timp ce agita un pahar gradat în care turnase o anumită cantitate dintr-o soluție. O pulbere albă precipita lent în masa lichidă, dizolvându-se. Asta a fost tot. Apoi, instinctul ce-l abătuse din drum pe doctorul Smith îl determină să acționeze.

Se repezi înăuntru și, înșfăcând o riglă, mătură cu ea tot ce se afla pe masa de lucru. Se auzi șuietul de rău augur al metalului topit, iar doctorul Smith simți o picătură de sudoare prelingându-i-se spre baza nasului. Tânărul privi surprins pardoseala de beton unde metalul argintiu se solidificase deja în pete subțiri ce radiau o căldură puternică.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el, cu glas pierit.

Doctorul Smith ridică din umeri. Nici el nu se simțea în apele lui.

— Nu știu. Spune-mi... Ce făceai aici?

— Nimic deosebit, îngăimă chimistul. Era doar un eșantion de uraniu brut. Efectuam o determinare de cupru electrolitic. Nu-mi dau seama ce s-a întâmplat.

— Nu știu ce s-a întâmplat, tinere, dar pot să-ți spun că am văzut deasupra aceluia creuzet de platină un halou albăstrui. Erau radiații puternice. Zici că lucreai cu uraniu?

— Da, dar era uraniu brut, care nu e periculos. Pentru o reacție de fisiune e nevoie de o puritate foarte ridicată, nu-i așa? Își umezi buzele: Credeți că s-a produs fisiunea, domnule doctor? Dar ăsta nu e plutoniu, și nu a fost bombardat!

— În plus, îi continuă doctorul Smith firul gândurilor, nu atinsese masa critică. Sau, cel puțin, acea masă considerată de noi critică.

Examină tăblia de steatit a spațiului de lucru, vopseaua arsă de pe suprafața fișetelor și urmele argintii de pe pardoseală.

— Uraniul se topește la aproximativ 1800 de grade Celsius, iar fenomenele nucleare nu sunt îndeajuns de bine cunoscute încât să ne putem pronunța în pripă. La urma urmei, atmosfera de-aici e saturată de radiații întârziate. Atenție, tinere: când se răcește metalul, să fie răzuit, colectat și analizat cu grijă.

Privi în jur, îngândurat... Apoi se îndreaptă spre peretele de vizavi și pipăi îngrijorat un punct aflat cam la înălțimea umărului.

— Ce-i asta? i se adresă el chimistului. A fost aici dintotdeauna?

— Ce anume, domnule doctor?

Tânărul se apropie nervos și examinează locul indicat de mai vârstnicul său coleg. Era un orificiu mic, lăsat parcă de un cui. Un cui care să fi străbătut toată grosimea peretelui, prin tencuială și cărămidă, lăsând să răzbată lumina zilei.

Chimistul clătină din cap.

— N-am mai văzut *asta*, clătină din cap chimistul, dar nici nu m-am uitat vreodată cu atenție.

Doctorul Smith nu spuse nimic. Se retrase încet, până în dreptul termostatlui — o cutie paralelipipedică, din tablă subțire de oțel. Apa din el se rotea în ritmul constant al agitatorului, iar becurile cufundate înăuntru, care slujeau la încălzire, pâlpâiau ritmic, în consonanță cu țâcănitul releului de mercur.

— Dar asta? Era aici mai înainte?

Doctorul Smith își plimbă ușor unghia în jurul unui punct aflat în partea superioară a laturii mari a termostatlui. Metalul era perforat: un orificiu minuscul și perfect rotund,

situat chiar deasupra nivelului apei. Chimistul făcu ochii mari.

— Nu, n-am mai văzut *asta* înainte. Pot să jur că nu.

— Hm! Există unul la fel pe partea cealaltă?

— Să fiu al naibii... Adică... Da, există, domnule doctor!

— E-n regulă. Acum vino în partea asta și privește prin cele două găuri... Închide termostatul, te rog. Acum stai aici.

Acoperi cu degetul orificiul din perete.

— Ce vezi? Întrebă.

— Văd degetul dumneavoastră. Acolo e orificiul?

Doctorul Smith nu-i răspunse. Continuă, pe un ton calm ce nu-i trăda câtuși de puțin adevărata stare de spirit.

— Privește din cealaltă parte. Ce vezi acum?

— Nimic, de data asta.

— Acolo era însă creuzetul cu uraniu. Privești exact în locul respectiv, nu?

— Așa cred, recunosc tânărul șovăitor.

Doctorul Smith rosti pe un ton glacial, după o privire scurtă la numele înscris pe ușa încă deschisă:

— Domnule Jennings, aceasta e o chestiune ultrasecretă. Te rog să nu vorbești niciodată, nimănui, despre cele întâmplate, mă înțelegi?

— Categorical, domnule doctor!

— Să mergem, atunci. Vom trimite echipa tehnică să verifice radioactivitatea locului, iar noi doi ne vom petrece un timp la infirmerie.

Chimistul păli.

— Vă gândiți la arsuri radioactive?

— Vom afla.

Niciunul dintre ei nu prezenta însă simptomele unor arsuri radioactive. Analizele sângelui erau normale, iar examinarea rădăcinii părului nu relevă nimic deosebit. Senzația de greață pe care o simțeau fu în cele din urmă diagnosticată

ca fiind de natură psihosomatică. Nu apăru niciun alt simptom ulterior.

Nimeni din Institut nu a reușit vreodată să explice cum fusese posibil ca o cantitate de uraniu brut, aflată cu mult sub masa critică și nefiind supusă unui bombardament direct cu neutroni, să se topească brusc, radiind o asemenea energie. Singura concluzie la care s-a ajuns a fost că fizica nucleară mai ascundea destule secrete ciudate și periculoase.

Doctorul Smith nu îndrăzni să dezvăluie tot adevărul în raportul pe care-l întocmi în cele din urmă. Nu menționează nimic despre orificiile din laborator, nu își împărtășe constatarea: orificiul din termostat cel mai apropiat de locul unde fusese creuzetul abia se distingea, cel din partea opusă era mai evident, în timp ce ultimul, cel din perete, aflat la triplă distanță de locul cu pricina, era suficient de mare pentru a lăsa să treacă un cui prin el.

Traectoria unei raze de această natură avea de străbătut câțiva kilometri până să fie făcută inofensivă de curbura Pământului; în acel moment ar fi avut un diametru de aproximativ trei metri. Apoi, fulgerând în spațiul gol, s-ar fi extins în continuare, slăbind în intensitate: o alterare stranie în structura cosmosului.

Gândul acesta nu-l mărturisi nimănui. Și nici faptul că în dimineața următoare, când încă se afla la infirmerie, ceruse să i se aducă ziarele, parcurgând rubricile cu un scop bine definit în minte.

Într-o metropolă precum Chicago dispar zilnic un anumit număr de persoane. Cu toate acestea, nimeni nu se prezentase alarmat la poliție pentru a anunța că în fața ochilor săi un om (sau poate o jumătate de om?) se făcuse nevăzut. Nimic de acest gen nu ajunsese la urechile ziariștilor.

Pînă la urmă, nu fără oarecare aprehensiune, doctorul Smith își îngădui să uite întreaga poveste.

Pentru Joseph Schwartz, totul s-a întâmplat între un pas și celălalt. Ridicase piciorul pentru a sări peste păpușa de cârpă și, timp de o clipă, simțise o amețeală — ca și cum, pentru o fracțiune de secundă, un vârtej l-ar fi ridicat și l-ar fi readus pe pământ, întors pe dos. Piciorul îi atinse solul, simți cum pieptul i se golește de aer și, rămas fără vlagă, se prăvăli în iarbă.

Așteptă o vreme, fără să deschidă ochii... apoi îi deschise.

Chiar așa era! Se afla pe iarbă, deși cu numai o clipă înaintea se plimba pe asfalt.

*Clădirile din jur dispăruseră!* Casele albe, fiecare cu peluza ei, înșirate una după alta, nu se mai vedeau nicăieri.

Iar el nu se afla pe o peluză, căci iarba pe care era așezat crescuse haotic, neîngrijită, și în jurul său erau copaci, destul de mulți chiar, până departe, către orizont.

Surpriza cea mare veni atunci când observă îngrozit că frunzele copacilor erau ofilite, ruginii, iar în căușul palmei simți uscăciunea fragilă a unei frunze moarte. Trăise toată viața la oraș, dar era capabil să recunoască toamna.

Toamnă! Dar atunci când ridicase piciorul drept era o zi de iunie și totul în jur era de un verde proaspăt, strălucitor.

Cu aceste gânduri în minte își îndreptă privirea în jos, spre picioare. Țipă scurt și întinse mâna... Păpușa de cârpă peste care pășise era acolo, un semn că nu visase, o dovadă a...

Ei bine, nu! O ridică, cu mâinile tremurând, și constată că nu era întreagă. Dar nu era sfâșiată; fusese pur și simplu retezată. Ce ciudat! Păpușa fusese retezată în lungime cu atâta precizie, încât umplutura din deșeuri de bumbac nu fusese nicidecum deranjată. Fibrele erau retezate brusc.

Îi atrase atenția un licăr dinspre pantoful stâng. Cu păpușa în mâini, se strădui să-și ridice talpa piciorului peste genunchiul drept flexat. Extremitatea tălpii, partea de dincolo de căpută, era tăiată foarte drept, așa cum nici un cizmar

de pe pământ n-ar fi putut s-o facă. Suprafața tăieturii avea un luciu lichid, într-atât era de netedă.

Schwartz avu senzația că era copleșit de confuzie, care urcă în lungul coloanei vertebrale, spre creier, unde se instală, preschimbându-se într-o senzație de groază paralizantă.

În cele din urmă hotărî că până și auzul propriei voci ar fi putut să-i dea un dram de liniște, în această lume care o luase cu totul razna. Rosti cu glas tare, dar ceea ce îi ajunsese la urechi fu o hârâială sugrumată, abia audibilă:

— În primul rând, nu sunt nebun. Mă simt la fel ca întotdeauna pe dinăuntru... Sigur, dacă aș fi nebun, nu aș recunoaște acest lucru. Sau poate că da? Nu...

Simțea că devine isteric și se strădui să se potolească.

— Trebuie să existe o explicație logică.

Se gândi mai departe:

— Să fie oare un vis? Cum aș putea ști dacă visez sau nu? Se ciupi și simți durerea, apoi clătină din cap: Poate că doar visez că mă ciupește ceva. Nu-i o dovadă.

Privi în jur, cuprins de disperare. Puteau visele să fie atât de limpezi, de detaliate, de lungi? Citise undeva că mare parte din vise nu durează mai mult de cinci secunde, că acestea sunt provocate de tulburări neînsemnate ale somnului, iar durata lor e o iluzie.

Și la ce îi ajută asta?! Își trase în sus mâneca și privi la ceas. Secundarul se învârtea în continuare. Cele cinci secunde ale ipoteticului vis se prelungeau la nesfârșit.

Își întoarse privirea și-și șterse sudoarea rece care-i năpădise fruntea.

— Să fie oare amnezie?

Își luă capul în mâini, fără să-și răspundă.

Dacă, în timp ce ridica piciorul drept, mintea sa părăsise fâgașul îndelung umblat și lin pe care-l urmărise cu credință atâta timp... Iar după un interval de luni, toamna, sau

poate cu un an și trei luni mai târziu, pășise în acest loc ciudat, tocmai când își recăpăta mințile? Unde fusese și ce făcuse în tot acest timp?

— Nu!

Țipătul îi izbucni cu putere din piept. Era cu neputință! Își privi cămașa; era cea pe care o îmbrăcase în dimineața aceea (sau în ceea ce considera el a fi fost dimineața aceleiași zile), o cămașă curată. Reflectă o clipă și, ducându-și repe-de mâna în buzunarul vestei, scoase un măr. Mușcă sălbatic din el. Era proaspăt și păstra încă răceala frigiderului în care se aflase până în urmă cu două ore — cel puțin după calculul său.

Dar păpușa de cârpă?...

Simți că începe s-o ia razna. Trebuia să fie un vis... ori era nebun de-a binelea.

Acum își dădu seama că și ora se modificase. Era după-amiaza târziu, umbrele din jur erau prelungi. Izolarea acestui loc îl cotropi brusc, înfiorându-l.

Se strădui să se ridice în picioare. Era limpede că trebuia să dea de oameni, oricine ar fi fost ei. La fel de limpede era că trebuia să găsească o casă, iar în acest scop cel mai bun lucru era să caute un drum.

Pașii îl purtară în direcția în care copacii păreau a fi mai rari.

Simțea deja răcoarea ușoară a serii cum îi pătrundea prin haine, iar vârfurile copacilor începeau să se piardă amenințător în întunericul cerului atunci când ajunse la un drum drept, pietruit. Se năpusti înspre el cu un oftat recunoscător, savurând senzația fermă a ceva tare sub picioare.

Nu se zărea însă absolut nimic, în nicio direcție, iar fiorul rece se făcu din nou simțit. Sperase să vadă mașini trecând. I-ar fi fost foarte simplu să le oprească și să întrebe... și, nerăbdător, puse întrebarea cu glas tare:

— Mergeți cumva spre Chicago?

Dar dacă era departe de Chicago? Însă asta n-avea importanță, orice oraș ar fi fost la fel de bun câtă vreme avea să poată da un telefon de acolo. Avea doar patru dolari și douăzeci și șapte de cenți în buzunar, dar se putea adresa oricând poliției...

Pășea pe axa șoselei, privind în răstimpuri înapoi. Soarele apusese, iar el abia dacă remarcă acest lucru, așa cum nu remarcă nici faptul că apăruseră primele stele.

Nici o mașină. Nimic! În curând avea să fie întuneric beznă.

Avu senzația că îl cuprinde din nou amețeaua de mai de vreme atunci când, în stânga, văzu o lucire la orizont. Printre copaci răzbătea o lumină rece, albăstruie. Nu era roșul tremurat al unui incendiu în pădure, ci doar o clipire stinsă, dar persistentă. Caldarâmul de sub picioarele sale părea a scânțea în răstimpuri. Se aplecă și-l atinse, dar nu constată nimic ieșit din comun. Cu toate acestea, licărul stăruia la coada ochiului.

Se trezi alergând nebunește de-a lungul șoselei, acompaniat de tropăitul sec, neregulat, al pașilor săi. Deveni conștient de păpușa stricăță pe care o mai ținea încă în mână și o azvârli iritat peste umăr. Relicvă batjocoritoare...

Apoi se opri, cuprins de panică. Păpușa era o dovadă că nu-și pierduse mințile. Avea nevoie de ea! Începu s-o caute pe pipăite în întuneric, târându-se în genunchi, până ce în sfârșit o descoperi: o pată întunecată în luciul slab. Umplutura fibroasă atârna în afară și, cu un gest reflex, o împinse la loc.

Porni din nou la drum, dar fără să alerge. Era prea nefericit ca să o mai poată face. Începea să i se facă foame și era de-acum speriat de-a binelea, când zări în dreapta o lumină.

Era o casă, bineînțeles!

Strigă din răspuțeri și nu primi răspuns. Și totuși, era o casă acolo, un licăr de realitate în sălbăticia amorfă a ultimelor ceasuri. Părăsi drumul și se năpusti peste câmp, sărind peste șanțuri, ocolind copaci, traversând lăstărișul și un pârâiaș.

Ciudad! Până și pârâiașul emana o lumină slabă, fosforescentă! Înregistră acest amănunt, fără să-i acorde importanță.

Ajunsese, în sfârșit. Putea să atingă cu mâna construcția albă. Nu era nici cărămidă, nici piatră, nici lemn, dar iarăși nu dădu importanță acestei constatări. Părea un soi de porțelan mat, rezistent.

Lui însă nu-i păsa din ce era făcută casa. Nu-și dorea decât să găsească ușa. Când în sfârșit o descoperi și nu văzu nici o sonerie, începu să lovească în ea cu piciorul, urlând ca scos din minți.

Înăuntru se auzi mișcare și sunetul binecuvântat al unei voci omeneste, alta decât a sa.

Strigă din nou:

— Hei, e cineva acolo?

Se auzi un zgomet ușor, de mecanisme bine unse, și ușa se deschise. În cadrul ei se ivi o femeie cu o lucire de spaime în ochi. Era înaltă și subțire, iar dincolo de ea se profila silueta sfrijită a unui bărbat cu trăsături aspre, îmbrăcat într-o salopetă de lucru... Ba nu, nu erau o salopetă. De fapt, Schwartz nu mai văzuse niciodată ceva asemănător, dar, fără să își dea seama de ce, își imaginase că aceea nu putea fi decât o ținută de lucru.

Schwartz nu era însă o fire analitică. Cei doi și hainele lor i se păruă nespuse de frumoase, așa cum numai vederea unor prieteni poate părea frumoasă unui om singur.

Femeia vorbi, cu o voce caldă și totuși răspicată. Schwartz se sprijini de ușă ca să nu se prăbușească. Buzele i se mișcau

fără să poată scoate un sunet și, într-o clipă, toate spaimile prin care trecuse până atunci reveniră, sugrumându-l și trimițându-i parcă o săgeată în inimă.

Femeia vorbise într-o limbă pe care Schwartz n-o auzise niciodată.